

СИЛАБУС КУРСУ «ГАРМОНІЯ»

**Освітній ступінь «Бакалавр» Спеціальність 025 «Музичне мистецтво
Освітньо-професійні програми: «Музичне мистецтво естради»,
«Звукорежисура»**

Мова викладання: українська

Керівник курсу:

Супрун Олена Володимирівна доктор філософії

Прореквізити та постреквізити дисципліни

Прореквізити дисципліни:

ОК 8 Сольфеджіо

ОК 9 Теорія музики

Постреквізити дисципліни:

ОК 11 Аналіз музичних творів

Призначення дисципліни

Дисципліна «Гармонія» належить до циклу дисциплін спеціальної підготовки й призначена сформувати у студентів комплекс професійних практичних навичок, а саме вміння аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів, використовувати різні гармонічні прийоми в практичній діяльності, розвинути творчий потенціал. Все це є вагомою складовою формування професійного музиканта-виконавця з широким музичним світоглядом, здатного узагальнювати та використовувати здобуті знання й навички у власній виконавській та педагогічній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Гармонія» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11. СК 4, 6, 10, 11, 13.

- **ЗК2** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3** Здатність до абстрактного мислення , аналізу та синтезу.
- **ЗК7** Здатність бути критичним та самокритичним.
- **ЗК8** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК11** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- **ЗК12** Здатність працювати автономно.
- **СК4** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- **СК6** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- **СК10** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- **СК11** Здатність оперувати професійною термінологією.
- **СК13** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Метою навчальної дисципліни «Гармонія» є надання студентам відомостей з історії та теорії гармонії, навчити аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів, навчити використовувати гармонічні прийоми в практичній діяльності (в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування), сприяти культурному і професійному розвитку студентів.

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом	ПНР 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва	ПНР 15

Зміст і структура курсу

Протягом трьох семестрів вивчення навчальної дисципліни «Гармонія» студенти працюють з акордами терцієвої будови діатонічної та хроматичної систем, розглядають способи відхилень в різні ступені споріднення, освоюють принципи використання неакордових звуків.

3 семестр

№ тижня	Назва теми	Години	Завдання для самостійної роботи
1,2.	Тема 1. Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку.	4	Розписати головні тризвуки в трьох мелод. положеннях і двох розташуваннях кожен в тональності Fis-dur.
3, 4.	Тема 2. Ладо- функціональна система головних тризвуків. Сполучення головних тризвуків.	4	Написати автентичні і плагальні звороти з (всього 10 зворотів) у тональності b- moll.

5; 6	Тема 3. Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів. Переміщення тризвуків.	4	Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням головних тризвуків та їх переміщень в тональності D-dur.
7	Тема 4. Гармонізація басу.	2	Виконання задач за темою
8	Тема 5. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі.	2	Виконання задач за темою
9;10.	Тема 6. Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд.	4	Гармонічний аналіз періодів і типів каденцій Л. ван Бетховен, початкові періоди сонат для фортепіано 2,5,8,15.
11;12	Тема 7. Секстакорди головних тризвуків.	4	Виконання задач за темою Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням секстакордів головних тризвуків в тональності g-moll.
13;14	Тема 8. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.	4	Виконання задач за темою
15;16	Тема 9. Домінантсептакорд. Загальні відомості про D_7^6 , D_9 .	4	Виконання задач за темою Грати на фортепіано висхідну і низхідну модулюючі секвенції по тонах з ланкою $D-D^6-T$, вихідна тональність A-dur.
16.	Модульна контрольна робота		

4 семестр

№ тижня	Назва теми	Години	Завдання для самостійної роботи
1;2	Тема 10. Повна ладо-функційна система тризвуків. Побічні тризвуки. Тризвук та секстакорд II ступеня. Тризвук VI ступеня.	4	Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням побічних тризвуків, в т. ч. перерваної каденції і тональності h- moll.
3;4	Тема 11. Тризвук III ступеня. Гармонізація фрігійського тетракорду.	4	Гармонічний аналіз: Й.С. Бах — №5 з Нотного зошита А.М. Бах, М. Де Фалья — № 1 з циклу “Сім іспанських народних пісень”, В. Косенко — Куранта з циклу “11 етюдів у формі старовинних танців”.
5;6	Тема 12. Септакорд II ступеня та його обернення.	4	Виконання задач за темою
7;8	Тема 13. Септакорд VII ступеня та його	4	Виконання задач за темою

	обернення.		
9;10	Тема 14. Подвійна домінанта.	4	Виконання задач за темою. Грати на фортепіано висхідну і низхідну модулюючі секвенції по півтонах з ланкою s-DD ⁶ / ₅ - K-D, вихідна тональність d-moll.
11	Тема 15. Альтерація акордів домінантової групи.	2	Виконання задач за темою
12	Тема 16. Альтерація акордів субдомінантової групи.	2	Виконання задач за темою Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням альтерованих акордів домінантової групи в тональності Es-dur.
13;14	Тема 17. Загальні відомості про відхилення та модуляцію.	4	Виконання задач за темою Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з модуляцією з B-dur в F-dur.
15;16	Тема 18. Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.	4	Гармонічний аналіз: Л. ван Бетховен — Соната для фортепіано №21 С-вгк; головна партія; Ф. Шопен — Прелюдія №9 E-dur, А. Скрябін — Прелюд cis- moll, op. 11 В. Сильвестров - №3 з циклу “Тихі пісні”.
	Модульна контрольна робота		

5 семестр

№ тижня	Назва теми	Години	Завдання для самостійної роботи
1;2	Тема 19. Затримання.	4	Виконання задач за темою
3;4.	Тема 20. Прохідні неакордові звуки.	4	Виконання задач за темою
5;6.	Тема 21. Допоміжні неакордові звуки.	4	Виконання задач за темою
7;8	Тема 22. Органний пункт	4	Виконання задач за темою
9;10	Тема 23. Мажоро-мінорна система. Ступені спорідненостітональностей.	4	Виконання задач за темою
11;12; 13;14	Тема 24. Модуляції вдалекі тональності.	8	Виконання задач за темою
15;16	Тема 25. Енгармонічні модуляції.	4	Виконання задач за темою
	Модульна контрольна робота		

Самостійна робота проводиться студентами щотижнево і спрямована на закріплення пройденого на практичних заняттях матеріалу.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом системи підготовки у вищому

навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу. Проводиться з метою закріплення, розширення та поглиблення нових знань. Викладач допомагає відпрацювати теоретичний та практичний матеріал, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямів самостійної роботи.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Гармонія» включає:

- Опанування теоретичного матеріалу, опрацювання літературних джерел;
- Розбір гармонічного плану музичного твору чи його фрагменту;
- Виконання письмових робіт з гармонізації мелодії чи баса;
- Підготовку та гру на інструменті заданих акордових послідовностей - цифровок.

Самостійна робота носить систематичний характер є обов'язковою. Формування та розвиток навичок самостійної діяльності студента передбачає:

- Аналіз та синтез
- Самоконтроль та самооцінка
- Активність
- Творчий підхід

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Гармонія» визначається її робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента проявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у стилях, жанрах, проводити самоаналіз власної практичної роботи.

Літературні джерела

Основна література

1. Барська З. Гармонічне сольфеджіо. На основі української музики. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 80 с.
2. Бондаренко Т.О., Котляревський І.А., Пясковський І.Б., Самохвалов В.Я., Чижик І.О. Лекції з теорії гармонії. Навчальний посібник для вищих мистецьких навчальних закладів. НМАУ ім. П.І. Чайковського – Житомир, 2018. 352 с.
3. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія : Навчально-методичний посібник. К.:Музична Україна, 2018. – 144 с.
4. Дубінець І. В. Гармонія (модульний курс): навч. посіб для студ. вищ. навч. закл. Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т психол.-пед. освіти та мистец., Каф. муз. виховання. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 251 с.
5. Лемішко М. М. Гармонія. Частина І. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 164 с.
6. Лемішко М. М. Гармонія. Частина ІІ. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 216 с.
7. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики) / Н.І. Пришляк. – Ужгород, 2013. – 84 с.
8. Скуратовський В. Задачі з гармонії. Частина І. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2010, 170 с.

9. Скуратовський Володимир. Задачі з гармонії. Частина II. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2017. 146 с.

10. Допоміжна література

1. Завісько Н. З., Лемішко М. М. Гармонія. Ч. 2. Хроматика. Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2016. – 216 с.
2. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. – Львів, 2000.
3. Калашник П., Безмаков Л. Мелодії для гармонізації. Київ, Музична Україна, 1982.
4. Лемішко М.М. Гармонія. Частина I. (Видання 2-ге, доповнене): навчальний посібник для ВНЗ культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації - Вінниця: НОВАКНИГА, 2010. - 224 с.
5. Письменна О., Ільків М. Музична мова Станіслава Людкевича у солоспівах на вірші Олександра Олеся // - Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . Число 2 (40) // . Львів.2021.), С.26-36
6. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці ХХ століття. – К.,1983.
7. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії.: Методичні рекомендації. Вінниця: Нова книга, 2012. – 88 с.
8. Alex Ulanowsky. Harmony 4. Berklee college of music, 1988.
9. Barrie Nettles., Harmony 1, 2, 3. Berklee college of music, 1987.
10. Damschroder David. Thinking about harmony. Historical Perspectives on Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 331 p.
11. Felts Randy. Reharmonization Techniques. Berklee Press, 2002. 189 p. (Berklee Methods).
12. Kostka Stefan, Payne Dorothy, Almén Byron. Tonal Harmony. 8th Edition. McGraw-Hill Education, 2017. 704 p.
13. Naus Wayne J. Beyond Functional Harmony. Advance Music, 1998. 122 p.
14. Nettles Barry, Graf Richard. The Chord Scale Theory & Jazz Harmony. Advance Music, 1997. 183 p.

11.3. Інформаційні джерела в мережі інтернет

1. www.musicfancy.net/
2. <https://muzabetka.com.ua/>
3. <http://arts-library.com.ua/>
4. www.nbu.gov.ua
5. <http://www.lafamire.com>
6. <http://www.7not.ua>
7. <https://studfile.net/preview/5460898/page:4/>

Політика навчальної дисципліни

Політика оцінювання: Максимальна кількість балів з дисципліни «Гармонія» за семестр – 100 балів. Поточний контроль проводиться по опрацюванню кожної нової теми (кожні 3, 4 уроки) впродовж кожного семестру й оцінюється від 1 до 5 балів. За кожну тему студент може бути оцінений 1-2 рази. Максимальний бал поточного контролю становить 75 балів.

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або

непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується.

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми, опрацьованої як під час лекційних занять так і самостійно, шляхом індивідуального або групового опитування, а також набутих практичних навичок під час виконання завдань з гармонізації мелодії чи басу, гри на фортепіано акордових послідовностей, гармонічного аналізу

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

II рік навчання Залік у 3 семестрі(Модуль 1)

Поточне оцінювання тасамостійна робота									Підсумковий контроль	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Залік	
10	10	10	5	10	5	10	5	10	25	100
Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 75 балів									Підсумковий контроль проводиться наприкінці 3 семестру й оцінюється від 1 до 25 балів.	

Залік у 4 семестрі (Модуль 2)

Поточне оцінювання тасамостійна робота									Підсумковий контроль	Разом
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	Залік	
10	5	10	10	10	5	5	10	10	25	100
Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 75 балів									Підсумковий контроль проводиться наприкінці 4 семестру й оцінюється від 1 до 25 балів.	

III рік навчання Екзамен у 5 семестрі(Модуль 3)

Поточне оцінювання тасамостійна робота							Підсумковий контроль	Разом
T19	T20	T22	T23	T24	T25	T26	Іспит	
5	10	10	10	15	15	10	25	100
Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 75 балів							Підсумковий контроль проводиться наприкінці 5 семестру й оцінюється від 1 до 25 балів.	

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	75	9	75	7	75
Модульна контрольна робота	1	25	1	25	1	25
Разом		100		100		100

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через тестування, гру на фортепіано секвенцій, акордових послідовностей та гармонічний аналіз.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю. Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) та стабільно виконував всі види навчальної роботи, шукав та опрацьовував додаткові теоретичні та практичні матеріали протягом семестру, може бути звільнений від складання диференційованого заліку. Підсумковий модульний контроль оцінюється від 1-25 балів.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є іспит (заліки), які включають письмову роботу (тестові завдання), та виконання практичних завдань (гармонічний аналіз, гра на фортепіано акордових послідовностей, секвенцій). Формами контролю знань студентів є поточний, підсумковий модульний, семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка “відмінно”, 90 — 100 балів, А (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він дає точні або майже точні відповіді на теоретичні питання; продукує оригінальні висновки; послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал; дає різнорівневий аналіз музичних творів та їх фрагментів; пише відповідні технічним вимогам та художньо цінні письмові роботи.

Оцінка “добре”, 82 — 89 балів, В (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу; повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка “добре”, 74 — 81 балів, С (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє достатній рівень знань теоретичного матеріалу; досить повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; допускає дві-три неточності у визначенні музикознавчих понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка “задовільно”, 64 — 73 бали, D (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє задовільний рівень знань; не завжди точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на

питання; вирішує завдання фрагментарно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка “задовільно”, 60 — 63 бали, E (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє задовільний рівень знань; не точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на питання; вирішує завдання неповно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка “незадовільно”, 35 — 59 балів, FX (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він виявляє знання музичного матеріалу обсягом до 50%; неповно розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не володіє спеціальною термінологією; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє незадовільний рівень знань.

Оцінка “незадовільно”, 0 — 34 бали, F (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він не виявляє знання музичного матеріалу; не розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє вкрай незадовільний рівень знань.

Політика перескладання. Перескладання змістовного модуля здійснюється за бажанням студента один раз зі зниженням оцінки на один бал від отриманого результату за п'ятибальною системою оцінювання. Перескладання змістовного модуля відбувається з дозволу керівника курсу за наявності поважних причин.

Перескладання модуля здійснюється за бажанням студента один раз з дозволу навчальної частини за наявності поважних причин, оцінюється за 20 бальною шкалою. Загальний підсумок за курс визначається шляхом додавання балів за всіма видами контролю з подальшим переведенням в національну, 100 – бальну та європейську кредитно-трансферну систему.

Політика академічної доброчесності. Списування під час поточних занять, контрольних робіт та екзамену заборонені.

Політика відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується.